

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Bestuursdienst

Directie Stedelijke Bestuursadvisering
Afdeling Fysiek Domein

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 9111
Fax 020 552 3426
www.amsterdam.nl

Retouradres: BDA, Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de Gemeenteraad

Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Datum 18 december 2009
Ons kenmerk
Behandeld door Wido van Bergen
Doorkiesnummer 020 5522593
Faxnummer
E-mail

Onderwerp Reactie College op het Rapport van de Enquêtecommissie Noord/Zuidlijn (15 december 2009)

Geachte leden van de raad,

Op 15 december 2009 heeft de enquêtecommissie Noord/Zuidlijn haar rapport aan de gemeenteraad gepresenteerd. Het eerste doel van de raadsenquête is waarheidsvinding over het hele traject van voorbereiding, de besluitvorming en de uitvoering van de Noord/Zuidlijn tot 11 maart 2009. Het tweede doel is lering te trekken uit het verleden en dit te vertalen in aanbevelingen aan de gemeenteraad voor grote projecten in de stad Amsterdam.

Het College spreekt zijn grote waardering uit voor het werk van de enquêtecommissie onder voorzitterschap van de heer Limmen. Het college vindt het onderzoek een gedegen en feitelijke beschrijving van de voorbereiding, besluitvorming en uitvoering van de Noord/Zuidlijn tot 11 maart 2009. De conclusies op basis van die bevindingen zijn hard en confronterend voor het stadsbestuur. Het college was en is verantwoordelijk voor het gehele verloop van het project Noord/Zuidlijn. Het college voelt en neemt de verantwoordelijkheid om het project op goede wijze verder te brengen.

Het rapport van de enquêtecommissie wordt in de gezamenlijke commissievergaderingen van 6 en 13 januari 2010 besproken. Op 20 en 21 januari 2010 wordt het rapport besproken in de vergadering van de gemeenteraad. Vooruitlopend op die besprekingen geeft het college een reactie op hoofdlijnen. Het college komt nog voor het debat in de raad met een gedetailleerde reactie waarbij ingegaan wordt op de aanbevelingen van de enquêtecommissie.

Context rapport enquêtecommissie

In februari 2009 is wethouder Herrema afgetreden vanwege nieuwe kostenoverschrijdingen en verdere vertraging van het project. Hierover is destijds binnen

Het stadhuis is bereikbaar per metro en tram (lijnen 9 en 14), halte Waterlooplein

het college op indringende wijze gesproken. Het college heeft naar aanleiding hiervan op 4 maart 2009 besloten een onafhankelijke commissie in te stellen onder leiding van oud-minister Veerman om te adviseren over de toekomst van de aanleg van de Noord/Zuidlijn. Uw raad besloot in de week die daarop volgde tot het houden van een raadsenquête.

Het rapport 'Bouwen aan Verbinding' van de commissie Veerman (2/6/2009) is op 1 juli 2009 in de raad besproken. De commissie Veerman heeft nut en noodzaak van de aanleg van de Noord/Zuidlijn voor Amsterdam, de regio en het land herbevestigd. Ook heeft de commissie aanbevelingen gedaan over de wijze waarop het project op verantwoorde wijze voortgezet kon worden.

Na een intensief debat was de conclusie van een grote meerderheid van uw raad dat de bouw van de Noord/Zuidlijn moet worden afgerond.

Het college is hiermee aan de slag gegaan. Het zal de aanbevelingen van de enquêtecommissie graag betrekken bij de verdere realisatie van de bouw. Het college heeft er vertrouwen in dat op deze wijze voltooiing van de lijn mogelijk is. Dat doet het college voorzichtig én vastberaden, binnen de kaders en in goede overeenstemming met uw raad. Daarbij past het realisme dat risico's en tegenvallers op voorhand nooit volledig uitgesloten kunnen worden. Hierover communiceert het college nadrukkelijk op open en transparante wijze met de raad, met de omgeving en de stad gedurende de verdere aanleg.

Het rapport van de commissie Limmen biedt het college veel aanknopingspunten en geeft waardevolle aanbevelingen om grote projecten in de stad in de toekomst goed voor te bereiden en te beheersen.

Maatregelen Noord/Zuidlijn

In dit verband wil het college uiteenzetten op welke cruciale onderdelen de projectorganisatie in en rondom de Noord/Zuidlijn is verbeterd. Deze maatregelen zijn in lijn met de conclusies en aanbevelingen 5 tot en met 10 van de enquêtecommissie om het project Noord/Zuidlijn beheersbaar te krijgen, te maken en te houden.

Voorbeelden van deze maatregelen sinds 2007 zijn:

- De leiding van de projectorganisatie Noord/Zuidlijn is vervangen en versterkt met mensen die ervaring hebben met complexe omvangrijke infrastructurele projecten in Nederland en daarbuiten. Er zijn een nieuwe projectdirecteur, een nieuwe directeur uitvoering, een financieel directeur en een interfacemanager aangesteld.
- Het kwaliteits- en risicomanagement binnen de organisatie is versterkt, met speciale aandacht voor de interne audits en externe kwaliteitsborging voor de nodige checks and balances van de organisatie. Een voorbeeld hiervan is de technical board, bestaande uit externe zwaargewichten, die recentelijk is benoemd. Deze wordt ingezet voor second opinions bij technische aangelegenheden.

Aanvullend daarop zijn, mede naar aanleiding van de rapporten van de Gemeentelijke Ombudsman en de commissie Veerman, met voorrang onder meer de volgende maatregelen ingezet:

- De projectdirecteur Noord/Zuidlijn is integraal verantwoordelijk voor het opleveren van een werkend vervoerssysteem (dus geen verschillende directeuren voor bouw en rijdend materieel).
- Het project is versterkt met een projectcommissariaat onder voorzitterschap van de heer Veerman. Het projectcommissariaat adviseert op onafhankelijke wijze enerzijds de projectorganisatie Noord/Zuidlijn en anderzijds de wethouder (gevraagd en ongevraagd) over zaken als de organisatie, projectbeheersing, techniek, management, communicatie, de scope en het financiële kader.
- Het college is voornemens de projectorganisatie in 2010 te versterken door deze te herpositioneren als zelfstandige gemeentelijke dienst.
- Bij de communicatie worden openheid en realisme benadrukt, onder meer door actief de risico's en beheersmaatregelen te communiceren. De communicatieaanpak richt zich in het bijzonder op interactie en participatie met bewoners en ondernemers langs het tracé. Zij worden actief betrokken bij het bedenken van oplossingen voor bijvoorbeeld uitvoeringshinder.
- Er is een verbindingsregisseur aangesteld om het contact met omwonenden en ondernemers die langs de lijn gevestigd zijn te verbeteren en te luisteren naar hun ervaringen. Deze kunnen indien nodig directe opvolging krijgen binnen de gemeentelijke organisatie.

Boorproces

Het college hecht er aan om nu in te gaan op de aanbeveling van de enquêtecommissie voor het boorproces, omdat de voorbereidingen om te gaan boren in volle gang zijn. Het voornemen om te boren staat gepland in maart 2010.

De enquêtecommissie doet hierover de volgende aanbeveling (aanbeveling 22): *"De raad moet zo spoedig mogelijk een debat voeren over de risico's van het boren om daarmee vertragingen in de voortgang van de aanleg te voorkomen ingeval van incidenten (om welke risico's gaat het, wat zijn de beheersmaatregelen, welke risico's zijn acceptabel, wat te doen ingeval van incidenten)".*

De enquêtecommissie beveelt aan om in alle scherpthe de discussie met de raad te voeren over de risico's die met het boren gemoeid zijn, de daarbij behorende beheersmaatregelen, de vraag welke risico's wel en niet acceptabel zijn, en wat er gebeurt mocht onverhoopt toch iets misgaan. De enquêtecommissie stelt daarmee niet de techniek van het boren zelf ter discussie. Noch wordt het besluit van uw raad van 1 juli 2009 (naar aanleiding van het advies van de commissie Veerman) om in geval van calamiteiten door te boren ter discussie gesteld. Het college gaat er vanuit dat dit is wat de enquêtecommissie bedoelt met deze aanbeveling.

Op 23 april 2009 is in de commissie Verkeer en Vervoer een presentatie gegeven over de omgevingsrisico's van het boorproces. Op 18 juni 2009 is de notitie 'Risico's boorproces' aangeboden aan de raad inclusief risicoanalyses van externe deskundigen. Op 11 november 2009 is de commissie uitgebreid ingelicht over het tweezijdig boren en bijbehorende risico's. Tevens is het afgelopen half jaar uitgebreid gecommuniceerd met omwonenden over de risico's die verbonden zijn aan het werk.

Het college stelt voor om gekoppeld aan de bespreking van het tweezijdig boren in de Commissie Verkeer en Vervoer van 13 januari 2010 een overzicht van de bestaande

informatie over risico's, mitigerende maatregelen en communicatie daarover ter bespreking aan te bieden en een presentatie te houden voor de gehele raad over de risico's van het boren, zodat voordat het boren begint het debat gevoerd is.

Informatievoorziening en voorbereiding op verhoor

De enquêtecommissie stelt op pagina 373 ten aanzien van de informatievoorziening het volgende: *"De enquêtecommissie Noord/Zuidlijn constateert dat de informatievoorziening door het college aan de enquêtecommissie Noord/Zuidlijn is achtergebleven bij hetgeen van het college mocht worden verwacht. Het onderzoek is daardoor gehinderd. De enquêtecommissie Noord/Zuidlijn heeft daarom gekozen meer tijd te nemen voor het onderzoek."*

Ondanks bovenstaande stelt de enquêtecommissie in dezelfde alinea: *"Door het extra onderzoek kon de enquêtecommissie Noord/Zuidlijn zich alsnog een afdoende beeld vormen van de gebeurtenissen"*.

Het college begrijpt deze constatering. Het college is het eens met de enquêtecommissie dat de archivering gebrekkig is. In lijn met aanbeveling 12 uit uw rapport wordt het archiveringssysteem van de Noord/Zuidlijn verbeterd. Dat de informatievoorziening is achtergebleven bij de verwachtingen moet echter ook geplaatst worden in het licht van de grote hoeveelheid opgevraagde informatie die in korte tijd geleverd moest worden.

Met betrekking tot het aanbod van het college om personen voor te bereiden op het verhoor door de enquêtecommissie stelt de enquêtecommissie op pagina 383 het volgende: *"De enquêtecommissie Noord/Zuidlijn heeft deze opstelling van het college ervaren als een onwenselijke inmenging van het college in de wijze waarop de enquêtecommissie Noord/Zuidlijn haar onderzoek wilde inrichten en getuigen en informanten wil kunnen benaderen en bevragen"*.

Het college werpt verre van zich dat er sprake geweest is van tegenwerking bij de informatievoorziening dan wel (de intentie tot) inmenging in het onderzoek van de enquêtecommissie. Het college wilde slechts met het oog op de waarheidsvinding personen voorbereiden op hun verhoor, zoals dat bij parlementaire enquêtes ook gebruikelijk is. Tevens is door het college en het ambtelijk apparaat met grote inzet meegewerkt aan het onderzoek van de enquêtecommissie.

Tot slot wil het college de enquêtecommissie nogmaals danken voor de grote inspanningen om tot dit gedegen onderzoek te komen. Met deze reactie hoopt het college u voorsnog voldoende geïnformeerd te hebben.

Namens het College

M.J. Cohen
Burgemeester

H. de Jong
Gemeentesecretaris